

NBRIS

Prezenta lucrare apare în cadrul Centrului de Cercetare Teologică (CCT) al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna”, Sibiu.

Prezenta ediție reproduce, prin bunăvoința editurii Resiac, ediția franceză a cărții: Pr. Dimitrie Doudko, *Je Crie ma Foi à temps et à contretemps*. Ed. Resiac, Montsurs, France, 1980.

Pe coperta întâi, icoana Sf. Ignatie Teoforul sfâșiat de lei.

CUPRINS

Prefață la ediția română.

Misiune și mărturisire în epoca modernă – 7

DRAGĂ PĂRINTE DUDKO – 39

PREFAȚĂ – 41

NOTE BIOGRAFICE – 44

Partea Întâi

1. Șicanări și discuții – 49
2. Percheziția – 56
3. Interogatoriul – 61
4. Predici și convorbiri prea răsunătoare – 73
5. Lovitura de grație a Patriarhului – 86
6. La Mitropolit – 102
7. O nouă numire – 110
8. O nouă percheziție – 120
9. Un nou interogatoriu – 133
10. Un accident bizar – 136
11. Fericita vindecare – 145
12. Alungat din nou. Ultimul post? – 159
13. Arestarea părintelui Dudko – 164

Partea a Doua

1. S-a apropiat Împărăția Cerurilor – 170
2. Cel ce va crede se va mântui – 201
3. Ajunul Nașterii Domnului – 215
4. Predici rostite în perioada peregrinărilor – 220
5. Întrebări și răspunsuri – 224
6. Despre tineret – 229
7. Cuvânt către atei – 231
8. Holdele sunt albe – 233
9. Sfântul Filip, Mitropolitul Moscovei – 235

10. Duminica Iertării – 237
11. Emaus, triumful Ortodoxiei – 239
12. Nemurire – 240
13. Suferința și crucea – 242
14. Predici– Chemări – 246
15. O scrisoare „ecumenică” a părintelui Dudko – 264
- Rugăciune pentru persecutori – 268

Prefață la ediția română

Misiune și mărturisire în epoca modernă

Destinul dramatic și controversat al părintelui Dimitrie Dudko, mărturisitor al credinței ortodoxe în anii '70 ai secolului trecut în timpul stăpânirii sovietice în Rusia, face necesară o mică introducere a cititorului român invitat să citească cartea de față. Textul în sine al cărții, tradusă după ediția franceză prin bunăvoința editorului francez – editura Resiac – acordată nouă cu ani în urmă, prezintă un document inedit evocând anii de hărțuire a părintelui Dimitrie Dudko de către poliția KGB, așa cum a fost redactat chiar de părintele Dimitrie, și trimis spre publicare în Occident pentru a face cunoscută situația dezastruoasă a drepturilor și libertății religioase în fosta Uniune sovietică.

Textul a fost publicat în franceză în aprilie 1980 la câteva luni de la arestarea pentru a doua oară a părintelui Dimitrie Dudko de către poliția KGB, și cu câteva luni înainte de „apostazia” sau dezicerea publică televizată a părintelui Dimitrie de toată activitatea sa misionară anterioară, pe data de 20 iunie 1980, în fața camerelor de televiziune, citind o declarație publică scrisă de ofițerii KGB, după ce timp de peste 5 luni suferise în închisoare un îndelungat proces de reeducare din care nu fuseseră excluse, probabil, nici substanțele psihotrope ce slăbesc și schimbă mintea și chiar cele mai profunde convingeri.

Cine a fost de fapt părintele Dimitrie Dudko? Născut la 24 februarie 1922 într-o familie de țărani în satul Zarbuda din regiunea Bryansk, Dimitrie va cunoaște represiunea sovietică de mic copil, în 1937 tatăl său fiind arestat deoarece refuzase intrarea în colhoz zonal. Se va încreștina un an mai târziu pe când avea 16 ani reușind să citească dintr-o Biblie copiată de mână. Rănit în timpul celui de al doilea război mondial, la sfârșitul acestuia se înscrie la Institutul Teologic de la Mănăstirea Novodevichy din Moscova, fiind arestat în 1948 în urma denunțării sale de către un coleg de seminar că a scris un poem ce critica distrugerea locurilor sfinte din Rusia. Fără a fi judecat primește 10 ani de muncă silnică în munții Urali pentru agitație antisovietică, din care execută doar 8, fiind eliberat odată cu moartea lui Stalin.

Menținut sub supravegherea KGB-ului, reușește cu greu să se reînscrisă la seminarul teologic din Moscova pe care îl absolvă în 1960, după care se căsătorește și este hirotonit preot. Începutul preoției părintelui Dimitrie în anii 60 ai secolului trecut, coincide oarecum cu o diminuare, odată cu moartea lui Stalin, a metodelor de represiune brutală a oricărei forme de disidență.

Pentru a înțelege mai bine epoca anilor 60-70 din Rusia sovietică trebuie să privim puțin în biografiile altor disidenți și convertiți la ortodoxie din aceeași perioadă. Autoritățile sovietice se străduiau să creeze o atmosferă de puțină libertate și democrație, însuși Nikita Khrushchev aprobând publicarea, în 1962, a romanului lui Alexander Soljenițin *O zi din viața lui Ivan Denisovich*, afirmând în cadrul biroului politic în contextul apărării publicării acestui roman că: «Există un stalinist în fiecare dintre voi; există un stalinist chiar în mine. Trebuie să dezhădăcinăm acest rău.»

După micul dezgheț cultural și social din timpul lui Khrushchev, atmosfera de represiune și cenzură culturală se reinstaurează, lui Soljenițin refuzându-i-se în 1965, publicarea romanului *Zodia Cancerului*, confiscându-i-se în același an alte manuscrise, iar în 1969 fiind exclus din Uniunea Scriitorilor Ruși, pentru ca în 1974 să fie expulzat definitiv din URSS. Probabil, autoritățile comuniste ruse și-au dat seama că sistemul comunist sovietic nu poate rezista într-un climat de real dialog social și cultural, și de aceea s-au reîntors imediat la vechile metode de oprimare și cenzurare a gândirii sociale și culturale.

În anul 1968, Andrei Saharov, celebrul fizician și cercetător rus, ia atitudine împotriva violenței, cruzimii, nedreptății, minciunii, opresiunii, încălcării drepturilor omului, publicând „*Reflecții asupra progresului, coexistenței pașnice și libertății intelectuale*”, text amplu difuzat în samizdat și aprobat de o bună parte a „intelighenției”, cât și de numeroși cetățeni din toate straturile populare sovietice. Gestul savantului a fost pedepsit de către autorități, fiind trimis cu domiciliul forțat la Gorki, fără judecată, fără instrumentare judiciară a cazului (...) impunându-i-se acolo un regim de izolare și limitare a corespondenței.

Starea de oprimare reinstaurată în anii 70, o putem deduce și din cartea lui Nijole Sadunaite, scriitoare catolică din Lituania de nord, *Un zămbet în gulag*. Vrând să îl apere, în 1970, pe reverendul Antanas

Seskevicius, cu prilejul procesului intentat acestuia, Nijole, care s-a zbatut pentru a găsi un avocat care să-l apere, a devenit efectiv prada K.G.B.-ului și a fost arestată în 1974 după o percheziție la domiciliul ei, unde tocmai transcria nr. 11 din *L.K.B. Kronika* (Cronica Bisericii catolice din Lituania). La capătul a zece luni de cumplite interogatorii, a avut loc procesul în urma căruia, deși era nevinovată, Nijole a fost condamnată, de către un tribunal aflat în stare de deplină confuzie, la trei ani de lagăr cu regim sever, în Mordovia, și la trei ani de exil în Siberia.¹

Aflăm dintr-o altă carte a lui Soljenițin „*Scrisoare conducătorilor Uniunii Sovietice*”² cum era resimțită atmosfera de opresiune din Uniunea Sovietică în perioada în care părintele Dimitrie își începea misiunea sa preotească. Scrisoarea este un act de acuzare la adresa conducătorilor comuniști care țin popoare întregi înrobite, care le pun să trăiască conform unei doctrine în care aproape nimeni nu mai crede. Soljenițin îi invită pe acești conducători la sentimente omenești, la generozitate și milă:

„... Pentru ca țara și poporul să nu se sufocă, pentru ca ele să aibă posibilitatea de a se dezvolta și de a-și îmbogăți ideile, chemați la o competiție egală și cinstită — nu pentru Putere, ci pentru Adevăr! — toate curentele morale și, îndeosebi, toate religiile”, le spune Soljenițin. Și continuă: „Admiteți religiile în mod onest, leal, și nu cum o faceți acum, reducându-le la tăcere...”

Situația efectivă a tineretului și a cetățeanului de rând sovietic, căruia s-a adresat și părintele Dimitrie Dudko, se poate deduce din scrierile unei alte disidente și mărturisitoare, Tatiana Goriceva. În scrierile sale *Noi, convertiți din Uniunea Sovietică*, „*Scrisoare prietenilor Mei din Occident*”, „*A vorbi despre Dumnezeu este periculos*”, ea descrie starea deprimantă a tineretului sovietizat și cât de dificilă era convertirea la creștinism în societatea sovietică infectată de materialism și existențialism:

„În timp ce în mai 1968 tinerii Occidentului s-au lăsat năpădiți de „politizare”, visând marxismul, tinerii intelectuali ruși,

¹ Cf. Nicole Valery Grossu, *Hegemonia violenței*, <http://www.scribd.com/doc/32137859/Nicole-Valery-Grossu-Hegemonia-violenta-C5%3A3ei>, p. 33.

² Alexandr Soljenițin: „*Lettre aux dirigeants de l'Union Soviétique*”, Ed. du Seuil, 1974.

aduși în cele din urmă de către Sartre, inamicul religiei, pe marginea disperării, au aflat credința în Dumnezeu. Drumul către credință a fost dur și întortocheat, dacă ținem seamă de sfâșierile și contradicțiile care îi marcau din copilărie. În cursul zilei, ei cunoșteau succesul studiilor strălucite, contactul cu cei mai faimoși savanți, conferințele erudite, dar, după căderea nopții, începea naufragierea în mediile paria, în drojdia pe care o reprezentau hoții, nebunii și drogații, unde, în decorul soios al podurilor și pivnițelor, beau unii lângă alții, spre a umple vidul care tot creștea în mintea lor, spre a uita tristețea, teama și disperarea care le chinuiau sufletele descumpănite, cumplita neliniște care a făcut în rândurile lor victime ale sinuciderii sau ale nebuniei.”³

În această atmosferă de relativă și controlată destindere (în comparație cu fosta teroare stalinistă), dar de reală criză socială și spirituală, își începe misiunea preoțească și cultural-misionară părintele Dimitrie Dudko, botezând mii de copii și adulți convertiți la Ortodoxie. Pe de o parte presiunea continuă pe care o exercitau organele KGB care îl supravegheau, iar pe de altă parte situația dramatică socială din Uniunea Sovietică unde jumătate din căsătoriile încheiate sfârșeau în divorț, alcoolism și huliganism, au făcut ca sufletul părintelui Dimitrie să vibreze înalt și total deosebit față de al celorlalți preoți și ierarhi din timpul său, predicile sale criticând pe față ateismul și chiar amortirea și lipsa de reacție a autorităților față de gravele probleme sociale ale cetățeanului sovietizat.

Așa cum aflăm din cartea Ieromonahului Damaschin, *Viața și lucrările Părintelui Serafim Rose*,⁴

«până prin 1980, Părintele Dimitrie prin predici, articole, discuții publice și chiar un săptămânal, izbutise să convertească peste cinci mii de adulți. Devenise un *critic fățiș nu doar la adresa politicii de impunere forțată a ateismului, ci și la adresa „serghianismului”⁵ și a stării de*

³ Cf. Nicole Valery Grossu, *Hegemonia violenței*,

⁴ Editura Sophia, București, 2005

⁵ Denumire evocând situația de facto din cadrul Bisericii Ortodoxe Ruse din timpul stăpânirii sovietice, provenind de la starea de totală obediență și compromis făcut de patriarhul Serghie (1943-1944), în 1927 pe când era locotenent de patriarh, cu autoritățile comuniste prin care Biserica Rusă acceptă autoritatea formală a regimului

paralizie a propriilor episcopi din Patriarhia Moscovei. Se străduia din răspuțeri să atragă atenția lumii întregi asupra fenomenului Noilor Mucenici Ruși și asupra situației creștinilor care continuau să fie înțemnițați și torturați sub jugul comunist. Dintre Noii Mucenici, Părintele Dudko se ruga în primul rând Țarului Nicolae al II-lea împreună cu familia sa, numindu-l pe față „*Marele Mucenic Nicolae*”. Și toate aceste lucruri le făcea, după cum spunea Părintele Serafim Rose, „*chiar în gura fiarei ateiste*”.

Predicile și discuțiile sale duhovnicești ținute în Biserica Sfântul Nicolae din Moscova, îl fac foarte cunoscut în Moscova, în întreaga Rusie și chiar peste hotare, în special după iarna anilor 1973-1974, determinând hărțuirea și percheziționarea sa de către poliția sovietică, precum și cererea patriarhului Pimen de a nu mai predica și dialoga în aceste mod și pe asemenea teme cu credincioșii care îl urmau în număr tot mai mare.

Cu o tenacitate animată atât de dragostea credincioșilor ce îl urmau și îl susțineau, de drama profundă și continuă a oamenilor din jurul său, dar și de situația limită în care se afla din care, își dădea seama, nu putea ieși decât prin jertfă, părintele Dimitrie alege să nu se supună întru totul poruncii Patriarhului Pimen, mutând doar, fără a înceta total și definitiv, locul de desfășurare a Convorbirilor sale cu tinerii și credincioșii moscoviți, din Biserică la propria locuință.

Îată cum își apăra Părintele Dimitrie însuși, modul său de a predica, atunci când a fost acuzat în biserică sa de faptul că s-ar fi folosit de religie ca de un „paravan” pentru a-și fi propagat ideile antisovietice:

„Am stat într-un lagăr opt ani și jumătate, dar nu am nici un fel de ranchiună. Nu știți oare că oamenii angajați în politică nu vorbesc așa deschis? Politicienii calculează tot timpul, dar eu, după cum vedeți, nu calculez. Eu vorbesc riscându-mi viața, atât a mea, cât și a celor din familia mea. Nu este nici urmă de politică în cuvintele mele. Nu este nici urmă de animozitate sau clevetire în cuvintele mele, nu sunt înțelesuri ascunse. *Numai durere. Durere pentru toți și pentru toate.*

comunist și devine, astfel, o instituție fără misiune și acțiune proprie și independentă în societatea rusă. (n.e.)

*Nimic altceva*⁶. Iar într-o «scrisoare din exil» Părintele Dimitrie motivează încă mai bine, mesajul său pastoral: «Dacă numai aş vorbi despre Ortodoxie fără a vedea Rusia pătimitoare, atunci Ortodoxia ar putea fi pentru mine ceva strict intelectual».

Atitudinea sa de stăruință fermă în misiunea pastorală pe care o desfășura, a făcut ca adversitatea organelor KGB să se manifeste prin percheziții la domiciliul propriu urmate de confiscarea unora din cărțile autorilor considerați interziși și periculoși pentru sistemul sovietic, această activitate de hărțuire – descrisă în mare parte în cartea de față – culminând cu accidentul de mașină regizat de KGB în anul 1975, pe când părintele își vizita mama. În urma unei ciocniri premeditate a unui camion cu mașina cu care se deplasa, părintele Dimitrie își fracturează ambele picioare, iar după vindecare și recuperare, este mutat ca preot secund la o parohie din suburbiile Moscovei, la Grebnevo, unde, contrar așteptărilor autorităților, credincioșii îl urmează cu aceeași fidelitate și devotament.

Predicile și activitatea pastorală a părintelui Dimitrie atrag atenția și organismelor și opiniei publice internaționale politice și bisericești, manuscritele scrierilor sale ajungând în occident pe căi mai mult sau mai puțin oficiale, pentru a fi publicate în Franța la editurile Seuil⁷ și Catacombes, iar în lumea anglofonă prin St. Vladimir's Seminary Press in Crestwood, N.Y.⁸, și prin activitatea părintelui Serafim Rose care publică⁹, dezbate și apără activitatea părintelui Dimitrie în coloanele ziarului Orthodox Word Journal.

⁶ Cf. Ierom. Damaschin, *Viața și lucrările Părintelui Serafim Rose*. Ed. Sophia, București, 2005.

⁷ Pr. Dimitri Doudko: "L'Esperance qui est en nous", Ed. du Seuil, 1976 (Cf. *Catacombes*, Nr. 64, ian. 1977).

⁸ "Our Hope", St. Vladimir's Seminary Press in Crestwood, N.Y. 1977.

⁹ Între anii 1978 și 1980, Părintele Serafim a tradus integral în engleză primele patru numere ale periodicului editat de Părintele Dimitri, *In Lumina Schimbării la Față* (tipărite de Părintele Alexei Young în Nikodemos), câteva scrisori și apeluri ale Părintelui Dimitri adresate celor de peste hotare (publicate în Cuvântul Ortodox, cu o fotografie a sa pe copertă), precum și un întreg volum al Părintelui Dimitri, *Predicile învierii* (pentru care însă Părintele Serafim nu a primit acordul editorului rus din Canada să-l tipărească), cf. Ierom Damaschin, op. cit.

Așa cum rezumă părintele Ieromonah Damaschin în *Viața și lucrările Părintelui Serafim Rose*, Părintele Serafim și-a dat seama că mesajul Părintelui Dimitrie era cel imperios necesar Ortodoxiei actuale, deoarece „marea problemă a Ortodoxiei noastre din ziua de azi este prea multul calcul și prea puțina inimă”, identificând în Ortodoxia Părintelui Dimitrie „ortodoxia adânc pătimitoare care ajunge la adâncimi inaccesibile confortabilei teologii academice atât de ușor de adoptat în lumea liberă; „Cuvintele Părintelui Dudko”, scria Părintele Serafim într-o altă scrisoare, „sunt o gură de aer proaspăt pentru oamenii de azi.[...] El vorbește direct inimii oamenilor de astăzi, atât din Rusia, cât și din afară. Este pur și simplu *Ortodoxia în acțiune*, plină de dragoste pentru fratele ce suferă în fața ta.”

Din păcate, tocmai această ortodoxie a inimii, acest mesaj direct adresat inimii iar nu rațiunii oamenilor, a deranjat și a stârnit împotrivire față de activitatea și misiunea sa, nu doar din partea autorităților politice și bisericești ruse, dar și din partea rigoriștilor ultracorecți din diaspora rusă. Părintele Serafim, în conferința sa „*Renașterea ortodoxă în Rusia*”, rezuma multitudinea de atitudini potrivnice părintelui Dimitrie, stârnite în diferitele medii bisericești unde se practica tocmai acea ortodoxie închistată a rațiunii și calculului, care nu respiră duhul libertății păstrat în Tradiția milenară a Bisericii :

„Credința adevărată și înflăcărată a Părintelui Dimitrie i-a adus mulți dușmani – din păcate, chiar și printre creștinii ortodocși. Unii îl găseau prea pătimitor, prea apocaliptic, prea mesianic – și este adevărat că o asemenea propovăduire ortodoxă înflăcărată și stăruitoare nu s-a mai auzit în Rusia și poate în întreaga lume ortodoxă, din zilele Sfântului Ioan din Kronstadt; mulți creștini ortodocși au ajuns să se mulțumească cu ortodoxia lor «corectă și cuminte» și sunt oarecum ofensați când Ortodoxia este propovăduită și comunicată cu atâta căldură, tuturor celor care se opresc să asculte. Alții s-au lăsat molipsiți de tragicile suspiciuni ale vremii noastre, răspândite în cea mai mare parte de sistemul de spionaj comunist, și din această pricină pur și simplu nu au încredere în el, iar unii chiar îl suspectează că ar fi agent KGB. Unii însă îi pierd mesajul pentru că sunt prea ocupați să-i verifice fiecare cuvânt de vreo posibilă «erezie», iar dintre aceștia, unii s-au gândit că este «ecumenist», pentru că nu arată nici un fel de

ostilitate față de creștinii neortodocși, chiar dacă distinge limpede Ortodoxia de învățăturile lor”.

O situație atât de divizată a spiritului creștinilor ortodocși de la care părintele Dimitrie aștepta încurajare și sprijin măcar spiritual, nu putea decât să îl facă să suspine cu amărăciune, cu puțin timp înainte de a fi arestat din nou, în ianuarie 1980 :

„Indrăzniți să ne criticați fără a vedea ce și cum, fără a ști împrejurările de aici. [...] Nu este oare vremea să învățăm a ne înțelege unii pe alții, a ne ajuta unii pe alții, a ne bucura unii pentru alții?... Rusia piere, lumea întreagă piere, ascunzându-se sub o falsă prosperitate; iar noi ne împiedicăm unii pe alții de la a face lucrarea Domnului.[...] Oamenii *pentru care hotărâsem să-mi dau viața* au început dintr-o dată să mă otrăvească. Doamne, iartă-il... Ajută-mă să-mi duc această cruce nespus de greu!”

Arestarea părintelui Dimitrie în ianuarie 1980, s-a făcut acuzându-l de a fi dat “materiale calomniatoare” corespondentului ziarului *The New York Times* din Moscova, Christopher S. Wren, precum și unui profesor american și altor străini.

În timpul detenției de peste 5 luni, părintelui Dimitrie nu i s-a permis nici un contact cu vreun membru al propriei familii sau parohii, pe 20 iunie fiind arătat pe neașteptate la televiziunea sovietică spre a citi declarația dinainte bătută la mașină de către KGB-iști, prin care «abdică» de la propria activitate misionară: «Repudiez ceea ce am făcut și consider așa numita mea luptă împotriva ateismului comunist ca o luptă împotriva puterii sovietice». Practic prin această declarație de renegare și autocondamnare proprie, dinainte pregătită de ofițerii KGB, părintele Dimitrie se lepăda de toate articolele și cărțile sale și se recunoștea vinovat de «activitate antisovietică», în ceea ce a fost în mod clar un eveniment produs de KGB ca o măsură decisivă, nu doar împotriva activităților antisovietice ale celor ce căutau libertatea în Moscova, dar și împotriva micii independențe ce mai exista în Biserica Ortodoxă Rusă.

Sub titlul „*Lupta eroică a părintelui Dimitrie Dudko*”, revista *Orthodox America*¹⁰, publica în Noiembrie - Decembrie, 1980 un grupaj de informații culese din diferite surse, privind tratamentul psihiatric pe care

l-ar fi suferit părintele Dimitrie Dudko în timpul detenției sale forțate din ianuarie până în iunie 1980, precum și despre consecințele pe termen scurt ale acestui tratament și rezumatul unei corespondențe a sa cu Arhiepiscopul Vasili de la Bruxelles:

«“O altă victimă recentă a abuzului psihiatric este părintele Dimitrie Dudko, a cărui "mărturisire" televizată la televiziunea sovietică vara anului trecut, a determinat pe unii oameni să se îndoiască de sinceritatea lui. Cu toate acestea, oricine chiar cu o cunoaștere sumară a metodelor folosite de către sovietici în extragerea unor astfel de "confesiuni", nu s-ar grăbi să-l judece pe părintele Dimitrie. Acțiunile sale curajoase din trecut, predicile sale inspirate, care au adus sute de oameni la credința în Hristos - aceasta depășește cu mult chemarea la ordine și supunere a unui agent KGB deghizat în haine preoțești așa cum unii l-au suspectat de a fi pe părintele Dimitrie.

Un raport primit recent de la Moscova de către Centrul new-yorkez de Cercetare pentru Religie și drepturile omului în societățile închise (RCDA 20 noiembrie 1980), indică faptul că, de fapt, părintele Dimitrie a fost supus unui tratament cu droguri care a provocat o stare temporar anormală. După eliberarea sa în urma mărturisirii lui, el ar fi salutat pe fiii săi duhovnicești care au venit să-l viziteze fiind doar în chiloți, nereușind să-i recunoască și apoi i-a părăsit pentru a merge la culcare, întorcându-se cu fața la perete și adormind. Acest comportament eratic a durat două săptămâni după care a început să se comporte mult mai normal, dar nu s-a referit la mărturisirea lui sau la tratamentul său primit la spital. (A se vedea textul integral în *Orthodox Word* # 93).

O scrisoare scrisă de părintele Dimitrie către Arhiepiscopul Vasili de la Bruxelles a ajuns în Occident. Scrisoarea exprima regretul cu privire la mărturisirea lui: "Mi-am supraestimat propria mea putere", scrie părintele Dimitrie. Scrisori, cum ar fi aceasta, scrise după eliberarea părintelui Dimitrie, au dus la o vizită la casa lui a unor funcționari KGB care au încercat să-l convingă să semneze un document intitulat, "Recunoștință guvernului sovietic". Când părintele Dimitrie a refuzat să facă acest lucru, el a fost chemat la Moscova pentru a fi interogat. În scrisoarea sa către Arhiepiscopul

¹⁰ Vol. 1, No. 5

Vasili, el sublinia că dosarul său "nu este încă închis, că este de fapt doar începutul" (KNS 110, noiembrie 11, 1980).

Fie ca Dumnezeu să întărească pe slujitorul Său care suferă iar noi să înmulțim rugăciunile noastre pentru el.»¹¹

Aceeași publicație „Orthodox America” publica mult mai târziu, în nr. 73 Vol. VIII, No. 3, Septembrie, 1987¹², mărturisirea părintelui Dimitrie, care ne poate ajuta să înțelegem mai bine frământările și drama pe care a trăit-o în toți anii de după retractarea și dezicerea publică de activitatea sa, precum și cam ce s-a întâmplat în perioada detenției sale:

"Întrucât apariția mea în presa scrisă și la televiziune continuă să cauzeze îndoială și tulburare multora, iar prietenii mei nu se mai întorc la mine, eu, de asemenea, nu pot găsi pacea. Privesc acțiunea mea ca pe cea a unui trădător, chiar dacă nu în ceea ce privește Dumnezeu și Biserica, însă față de acei prieteni cu care am lucrat într-o toată. Mă închin până jos lor, și de asemenea celor care au fost induși în eroare de către acțiunea mea, și cer ca ei să ierte cu încredință lașitatea mea. Acesta este primul meu punct. Mai mult, trebuie să povestesc ce s-a întâmplat, dar acest lucru nu ar trebui să fie privit ca o încercare de auto-justificare. M-am dus la închisoare gata să mor, și așa am zis familiei mele și fiilor mei duhovnicești. Pentru prima lună am rămas neclintit; am scris o declarație către V.I. Alidin, șeful KGB în regiunea Moscova, afirmând că am fost arestat ilegal și că s-au folosit mijloace ilicite împotriva mea, și anume, forța în loc de ideologie. Nu am primit nici un răspuns. Ei au început să facă presiune asupra mea pentru a mă dezice, mergând atât de departe încât mi-au oferit formularul de retractare și mi-au arătat declarațiile de retractare ale altora. Acestea toate mi se păreau ne semnificative, și într-un fel am căzut rapid de acord...

După ce am fost eliberat, semnând un angajament de a nu părăsi țara, am realizat sensul deplin al acțiunii mele. Am petrecut nouă ani în lagăre, și nu-mi pot aminti vreun moment în care nu am fost persecutat, dar acest lucru nu a fost nimic în comparație cu Iadul care locuia în sufletul meu. Eram gata pentru orice - o nouă perioadă

¹¹ <http://www.roca.org/OA/5/5f.htm>

¹² <http://www.roca.org/OA/73/73c.htm>

de detenție, împușcare, pentru orice fel de chinuri. Am lansat o declarație de retractare care, așa cum mi-au spus, a fost difuzată la radio în străinătate. Am făcut apel către fiii mei duhovnicești să mă ierte, dar trebuie să le fi fost greu să mă privească din nou cu amabilitate - chiar dacă m-am întors pe un teren ferm...

"... Simt că retractarea în mass-media sovietică este lucrul cel mai înfricoșător care se poate întâmpla - este mult mai rău decât închisoare. Țara noastră a pășit pe calea reformei și restructurării. Dea Dumnezeu ca acum lucrurile să fie numite cum se cuvine și să-și aibă locul lor cuvenit. Aș dori să iau în considerare rolul Bisericii noastre în acest proces, și să subliniez că în acest domeniu, de asemenea, reforma este vitală... Biserica trebuie să fie liberă să-și organizeze ea însăși propria misiune - de a aduce poporului susținere spirituală.

[...] "Ateismul trebuie să fie recunoscut drept capcana cea mai străină și mai nemiloasă care a fost întinsă celor mulți: el ne-a pervertit principii morale, ne-a profanat ceea ce este sfânt, ne-a distrus propria istorie... Cu toate acestea, cred în profeția Sfântului Serafim de Sarov, care a spus că va veni vremea când "Sfintele Paști se vor cânta în țara noastră, deși nu va fi timpul Paștelui." - Rusia va aduce un cuvânt nou lumii - aceasta a fost proorocia, cred, a lui Dostoievski.

"Sunt convins că soarta Rusiei va influența destinul întregii lumi. Mileniul viitor al Bisericii noastre are o semnificație pentru toată creștinătatea. Așa să fie, Doamne! (Condensat din KNS 10/22/87)"

Așa cum vedem, după renegarea propriei sale activități, Părintele Dimitrie devine o persoană cu o conștiință sfârâmată, inspirând doar adâncă milă și simpatie, și căutând la rândul său înțelegere de la foștii săi parohieni și credincioși cu care mai înainte pășise împreună pe drumul libertății Evangheliei, învățându-i să înțeleagă cuvântul lui Dumnezeu. O cu totul altă atitudine au avut atunci, în anul 1980, Părintele Serafim Rose și ceilalți colaboratori de la *Orthodox Word Journal*, care au căutat să înțeleagă și să sprijine în continuare activitatea misionară a părintelui, apărându-l chiar și în situația sa de cădere în fața atacurilor celor ce aproape se bucurau de aceasta. Reproducem pe larg din *Viața și lucrările Părintelui Serafim Rose*, scrise de părintele Ieromonah Damaschin,